

ע"פ 3186/18 - דניס פטרוב, אלן גיאוייב נגד מדינת ישראל, אנדרי אודוסיצ'נקו, יארוסלב גנזביץ

בית המשפט העליון בשבתו כבית משפט לערעורים פליליים

ע"פ 3186/18

לפני:
כבוד המשנה לנשיאה ח' מלצר
כבוד השופט י' עמית
כבוד השופטת ע' ברון

המערערים:
1. דניס פטרוב
2. אלן גיאוייב

נגד

המשיבים:
1. מדינת ישראל
2. אנדרי אודוסיצ'נקו
3. יארוסלב גנזביץ

ערעור על פסק דינו של בית המשפט המחוזי בחיפה
בת"פ 053407-07-17 (כב' השופט ד' פיש) מתאריך
12.03.2018

תאריך הישיבה: כ' באב התשע"ח (01.08.2018)

בשם המערערים: עו"ד אילן אלימלך

בשם המשיבה 1: עו"ד סיגל בלום

פסק-דין

המשנה לנשיאה ח' מלצר:

1. בפנינו ערעור על גזר דינו של בית המשפט המחוזי בחיפה (כב' השופט ד' פיש) ב-ת"פ 53407-07-17, בגדרו נגזרו על המערערים העונשים הבאים: על המערער 1 הושתו 18 חודשי מאסר בפועל (בניכוי ימי מעצרו); 9 חודשי מאסר על תנאי, לבל יעבור במשך שלוש שנים מיום שחרורו עבירת אלימות מסוג פשע וכן פיצוי לכל אחד מהמשיבים 2-3 (להלן: מתלונן א' ומתלונן ב' בהתאמה, וביחד: המתלוננים) בסך של 10,000 ש"ח.
 - על המערער 2 הושתו 12 חודשי מאסר בפועל (בניכוי ימי מעצרו); 9 חודשי מאסר על תנאי, לבל יעבור במשך שלוש שנים מיום שחרורו, עבירת אלימות מסוג פשע וכן פיצוי לכל אחד מהמתלוננים בסך של 10,000 ש"ח.
 2. יצוין כי עם הגשת הערעור בא-כוח המערערים פנה בבקשה מוסכמת לעיכוב ביצוע עונש המאסר שהושת על המערער 2, ובתאריך 23.04.2018 הורה בית משפט זה (כב' השופטת ע' ברון), על עיכוב ביצוע עונש המאסר בפועל עד למתן החלטה אחרת בעניינו של המערער 2.
 3. להלן נפרט בקצרה את הרקע והנתונים הדרושים להכרעה במכלול.
- רקע
4. המערערים, שניהם ילידי שנת 1994, הורשעו על יסוד הודאתם בעובדות כתב אישום מתוקן, שייחס להם ביצוע עבירת חבלה חמורה בנסיבות מחמירות, לפי סעיפים 333, 335(2) ו-29 לחוק העונשין, התשל"ז-1977 (להלן: חוק העונשין). ההודאה והתיקון לכתב האישום נעשו בהתאם להסדר טיעון, אליו הגיעו הצדדים.
 5. על-פי עובדות כתב האישום המתוקן, המערערים בילו בתאריך 14.07.2017 במועדון ה"פנטהאוז" בחיפה, כאשר באותו הזמן, שהו במקום גם המתלוננים, אשר לא היתה היכרות מוקדמת ביניהם לבין המערערים. בשלב מסוים יצאו המתלוננים מהמועדון, כשברשותו של אחד מהם בקבוק ויסקי. מאבטחי המועדון פנו למתלוננים בדרישה שהשניים יחזירו את הבקבוק למועדון, ובעקבות זאת התעורר ויכוח בין המתלוננים למאבטחים. המערער 1 הבחין בוויכוח, ניגש למתלונן ב', ודרש ממנו, בטון מאיים, שימסור למאבטחים את הבקבוק. המערער 2, הגיע אף הוא בסמוך למתלוננים, ובתגובה הדף המתלונן ב' את המערערים, ושב ודחף את המערער 1. מיד לאחר מכן, המתלונן ב' אחז את המערער 1 בצווארו ונגח בראשו. המתלונן א', אשר הבחין במעשה, ניסה להרגיע את המערער 1, אך ללא הועיל, שכן המערערים החלו להכות את המתלוננים מכות נמרצות, וגרמו להם לחבלות חמורות, כפי שמתואר להלן:
- המערער 1 תקף את מתלונן ב' בכך שסטר בפניו, תוך שהמערער 2 התנפל עליו מאחור, חנק אותו, ונאבק בו. מיד לאחר מכן היכה המערער 1 במכת אגרוף את המתלונן א', הפילו ארצה, ולאחר מכן, בצוותא עם המערער 2,

היכו השניים שוב את המתלונן ב'. מתלונן א', אשר ביקש להפריד בין הניצים, הותקף אף הוא בשנית על ידי המערערים במכות אגרופ בפניו ובחלק גופו העליון.

בהמשך למתואר, המתלונן ב' רץ לעבר המערער 2 וקפץ עליו. בתגובה, המערערים שבו ותקפו את המתלוננים באגרופים ובבעיטות בכל חלקי גופם במשך דקות ארוכות, ולא חדלו ממעשיהם גם לאחר שהפילו אותם ארצה. יצוין, כי במהלך הקטטה, ובעודו שרוע על הארץ, המערער 1 אף היכה את המתלונן ב' בפניו באמצעות בקבוק שמצא במקום.

6. כתוצאה ממעשיהם הנ"ל של המערערים, נגרמו למתלוננים חבלות חמורות, לרבות שברים, חתכים והמטומות בראשם ובחלק גופם העליון.

7. המערערים הודו, כאמור, בעובדות כתב האישום המתוקן, והורשעו בתאריך 10.12.2017, כאשר סוכם שסרטוני מצלמות האבטחה, אשר תיעדו את האירוע, יהיו חלק מראיות הצדדים. לאחר ההרשעה, בית המשפט המחוזי הנכבד הורה על עריכת תסקיר שירות המבחן למערערים, ומכיון שהצדדים לא באו בהסכמה לעניין העונש, טענו הצדדים בעניין זה באופן חופשי.

גזר דינו של בית המשפט המחוזי הנכבד

8. בתאריך 12.03.2018, לאחר קבלת תסקירי שירות המבחן למבוגרים וקיום דיון בו נשמעו טיעוני הצדדים לעונש – בית המשפט המחוזי הנכבד גזר את דינם של המערערים.

9. בגזר הדין, בית המשפט המחוזי הנכבד שקל את מדיניות הענישה הנהוגה בפסיקה בעבירת חבלה חמורה בנסיבות מחמירות, וכן את הערכים החברתיים של שמירת הגוף ושלומו הציבורי, אשר נפגעו בעקבות מעשיהם של המערערים והשתתפותם בקטטה האלימה. בית המשפט המחוזי הנכבד אף עמד על נסיבות ביצוע העבירה, תוך שציין כי המערערים פעלו בצוותא בהכאת המתלוננים, בעוד המערערים נתונים תחת השפעת אלכוהול. לצד זאת, בית המשפט המחוזי הנכבד ציין כי לא קדם תכנון למעשה העבירה, כי לא נעשה שימוש בסכין, או בכלי התקפי אחר, וכי המתלוננים, ולא המערערים, הם שהחלו לנהוג באלימות שהובילה לקטטה. עוד ציין בית המשפט המחוזי הנכבד את תסקיר נפגע העבירה (בעניינו של המתלונן א') שהוגש לעיונו, אשר בא בהמלצה להשית על המערערים פיצוי משמעותי.

לנוכח מכלול השיקולים האמור, בית המשפט המחוזי הנכבד קבע מתחם ענישה זהה לשני המערערים, הנע בין שישה ל-36 חודשי מאסר בפועל.

10. אשר לגזירת העונש בתוך המתחם, בית המשפט המחוזי הנכבד קבע כי המערערים נטלו אחריות על מעשיהם בכך שהודו בביצוע העבירה ואף הביעו את צערם על מה שקרה, ואולם לצד זאת צוין כי תסקירי שירות המבחן אינם מגלים כי קיים נתיב שיקומי בעניינם של המערערים. בית המשפט המחוזי הנכבד שקל לחומרה את עברם של המערערים: לחובתו של המערער 1 חמש הרשעות קודמות במספר עבירות, לרבות עבירות אלימות ורכוש, אשר

בגין הושתו עליו שלושה עונשי מאסר בפועל; המערער 2 ביצע שתי עבירות בעודו קטין, בהן לא הורשע.

לאחר שבחן ואיזן כל הנתונים האמורים – בית המשפט המחוזי הנכבד השית על המערערים את העונשים המפורטים בפיסקה 1 שלעיל.

11. מכאן הערעור שלפנינו.

תמצית טיעוני הצדדים

12. לשיטת בא-כוח המערערים, בית המשפט המחוזי הנכבד שגה כאשר התעלם, לטענתו, ממכלול הנסיבות האופפות את האירוע, בדגש על אופיו המתפתח של האירוע, והעובדה כי למתלוננים היה חלק נכבד בהצתת התגרה. עוד נטען כי לא ניתן משקל מספק לעובדה כי אחד מהמתלוננים הוא שוטר במשטרת ישראל – עובדה אשר יש בה כדי להצביע על חשש לאכיפה בדרגית בכך שדווקא המערערים הועמדו לדין, אך לא המתלוננים, אשר החלו בתגרה ונטלו חלק פעיל בה. בא-כוח המערערים אף טוען כי ניתן משקל מכריע לתסקיר קרבן העבירה (שנערך למתלונן א') וכי מתחם הענישה שהושת על המערערים חורג לחומרה ממדיניות הענישה הנוהגת, ולפיכך יש לקבוע בעניינם מתחם ענישה מקל יותר מזה שנקבע בגזר דינו של בית המשפט המחוזי הנכבד.

עוד נטען כי בית המשפט המחוזי הנכבד לא נתן משקל מספק, במסגרת גזירת העונש, לעובדה כי בהודאתם – המערערים נטלו אחריות על ביצוע העבירה, ומאידך גיסא התייחס באופן מחמיר לעברם. בא-כוח המערערים אף משיג על רכיב הפיצויים שנפסק לחובת המערערים, בסך של 20,000 ש"ח לכל אחד מנפגעי העבירה, בטענה כי אין בידי מרשיו האפשרות המעשית לגייס סכום זה.

13. בדיון שנערך בפנינו בתאריך 01.08.2018, בא-כוח המשיבה 1 טען כי גזר דינו של בית המשפט המחוזי הנכבד הולם את חומרת העבירה בה הורשעו המערערים, והוא מבטא איזון ראוי בין מכלול השיקולים הרלבנטיים, בהתחשב בחומרה היתרה הגלומה במעשים שהמערערים ביצעו.

14. עובר לדיון בעל-פה, בתאריך 24.07.2018, הוגש לעיונו תסקיר משלים מטעם שירות המבחן למבוגרים.

לגבי המערער 1 צוין בתסקיר המשלים כי הלה החל את ריצוי עונש המאסר שהושת עליו בתאריך 14.07.2017, כי לחובתו עבירת משמעת אחת בגין מעורבותו בקטטה בתאו, וכי הוצע לו להשתלב בטיפול שיקומי, אך הוא איננו מראה מוטיבציה לעבור טיפול כאמור, וכי לאחרונה הוא מגלה הבנה ראשונית בלבד לחומרת מעשיו.

בעניינו של המערער 2 שירות המבחן ציין כי הוא מכיר אמנם בהתנהגותו האלימה ובתוצאותיה, אולם הוא מתקשה לקחת אחריות מלאה על מעשיו, ואיננו מעוניין במסגרת טיפולית כלשהי. משכך לא בא שירות המבחן בהמלצה טיפולית בעניינו.

15. לאחר שעיינו בהודעת הערעור ונימוקיה, ולאחר ששמענו את טיעוני באי-כוח הצדדים וצפינו בסרטוני מצלמות האבטחה המתעדים את האירוע – הגענו לכלל מסקנה כי דין הערעור להידחות. הנימוקים לכך יובאו מיד בסמוך.

16. הלכה היא מלפני בית משפט זה כי ערכאת הערעור תתערב בעונש שהוטל על-ידי הערכאה המבררת רק במקרים חריגים של סטייה ברורה ממדיניות הענישה הראויה, או כשנפלה טעות מהותית בגזר הדין (ראו, למשל: ע"פ 5849/13 בן חיון נ' מדינת ישראל (06.10.2014); ע"פ 8344/14 אסור נ' מדינת ישראל (15.03.2015)). בנסיבות העניין דנן, לא ראינו מקום לסטות מהלכה זו, שכן נימוקי הערעור אינם מגלים עילה טובה להתערבותו של בית משפט זה בעונשים שהושטו על המערערים.

נבהיר ונפרט את הדברים מיד בסמוך.

17. המערערים הורשעו על-פי הודאתם, בעבירת אלימות חמורה בהכותם מכות נמרצות מבלים במועדון במהלך קטטה שנמשכה דקות ארוכות. בא-כוח המשיבה 1 ציין בהגנותו, בדיון שנערך בפנינו (וכך גם נאמר בכתב האישום המתוקן ועולה אף מסרטוני מצלמות האבטחה), כי אמנם המתלונן א' הוא שהביא להתלקחות התגרה, בניסיונו לנגוח בראשו של המערער 1. ואולם ברי כי אין בכך כדי להצדיק את האלימות המופרזת בה נקטו המערערים כלפי שני המתלוננים, בגינה נגרמו לשניים חבלות בראשם ובחלק גופם העליון, והם נזקקו לטיפול רפואי ממש. הקטטה הסתיימה כאמור בפציעתם החמורה של המתלוננים, ותוצאה זו מקהה גם את טענת המערערים ל"אכיפה בררנית", שכן אין לגזור גזירה שווה בין האלימות הקשה שהפגינו המערערים, שתוצאותיה פורטו לעיל, לבין מעשיהם של המתלוננים, שלא גרמו למערערים לנזק כה חמור.

18. בנסיבות אלה, לא מצאנו כי בית המשפט המחוזי הנכבד שגה כאשר בחן את שיקולי המדיניות והאינטרס הציבורי שבענישת המערערים. בית משפט זה עמד לא אחת על החומרה היתרה הגלומה בעבירות אלימות המבוצעות על רקע ויכוח, ועל הצורך להרתיע מפני יישוב סכסוכים בכוח הזרוע. יפים לעניין זה דבריה של השופטת (בדימ') ע' ארבל ב-ע"פ 4173/07 פלוני נ' מדינת ישראל (16.08.2007), אשר נאמרו בהקשר דומה:

"רבות נאמר בבתי המשפט על תופעת האלימות הפושה בחברה הישראלית ועל הצורך של איחוד כוחות של כל הרשויות לצורך מלחמה בתופעה זו. תפקידו של בית המשפט במאבק הוא הטלת עונשים מרתיעים ומשמעותיים על הנוקטים באלימות לפתרון סכסוכים, על מנת להעביר מסר, הן לעבריין האינדיווידואלי, והן לעבריינים הפוטנציאליים ולחברה כולה, כי אין החברה טולרנטית להתנהגויות מעין אלה".

במקרה שלפנינו, בית המשפט המחוזי הנכבד נהג בהתאם לשיקולים אלה, והעמיד את מתחם הענישה בעניינם של המערערים באופן ההולם את חומרת המעשים בהם הודו והורשעו, ובאופן שאינו חורג מהמקובל במקרים דומים (ראו, למשל: ע"פ 379/15 לוי נ' מדינת ישראל (26.07.2015); ע"פ 6186/12 קסטה נ' מדינת ישראל (17.02.2013)). בהקשר לכך, בית המשפט המחוזי הנכבד אף נתן דעתו לעובדה כי המתלוננים הם אכן אלה שהחלו

בתגרה, ולכך שהמערערים היו שרויים באותה עת תחת השפעת אלכוהול.

19. אשר לגזירת העונש, שוכנענו כי עונש המאסר שהושת על המערערים משקף את חומרתם היתירה של מעשיהם, ומבחין כראוי בין נסיבותיהם האישיות באופן המצדיק את הפער בעונש המאסר בפועל שהושת על כל אחד מהם. כמתואר, חרף גילו הצעיר של המערער 1, הוא הורשע בעבר בעבירות אלימות ורכוש והושתו עליו, בין היתר, שלושה עונשי מאסר מאסר בפועל (פעמיים הושת עליו עונש של 18 חודשי מאסר, ופעם אחת עונש מאסר בן עשרה חודשים). המערער 2, בן גילו של המערער 1, לא הורשע עד מקרה זה בדין, ומשכך בית המשפט המחוזי הנכבד צדק כאשר נתן משקל לנתון האמור בעת גזירת העונש באופן ההולם את עברו של כל אחד מהמערערים.

20. אין בידינו להתערב גם ברכיב הפיצויים שהושת על המערערים. בדומה ליתר רכיבי הענישה, גם בעניין זה ערכאת הערעור איננה נוהגת לרוב להתערב בשיקול דעתה של הערכאה המבררת, אלא במקרים יוצאי דופן בהם חרגה באופן קיצוני משיעור הפיצוי הראוי (ראו: ע"פ 2605/12 אלמחטב נ' מדינת ישראל (05.03.2013); ע"פ 6452/09 קאסם עלי נ' מדינת ישראל (22.07.2010); ע"פ 2951/12 ביאדסה נ' מדינת ישראל (02.08.2012)).

21. הפיצוי לטובת המתלונן נפגע העבירה נפסק מכוחו של סעיף 77 לחוק העונשין. בעבר נקבע כי הפיצוי שנפסק מכוח סעיף זה איננו בבחינת עיצום עונשי המוטל על הנאשם בגין מעשה עבירה שביצע, כי אם בבחינת פיצוי ראשוני לנפגע העבירה (ראו: רע"פ 2976/01 אסף נ' מדינת ישראל, פ"ד נו(3) 418 (2002); דנ"פ 5625/16 אסרף נ' טווק בוקובזה (13.09.2017)). ההלכה הפסוקה אף עמדה בעבר על תכליתו של הפיצוי לניזוק ממעשה העבירה, ובקשר לכך נקבע כי פיצוי זה נועד לממש מספר מטרות, דוגמת הכרה חברתית בסבלו של הנפגע ומתן סעד מהיר לנפגע העבירה (ראו: רע"פ 9727/05 פלוני נ' מדינת ישראל (08.08.2007)).

22. בנסיבות העניין לא שוכנענו כי מוצדקת התערבות בית משפט זה בשיעור הפיצוי שהושת על המערערים, שכן מצאנו כי בית המשפט המחוזי הנכבד ערך איזון ראוי בין מכלול השיקולים, וגזר הדין אשר יצא מלפניו שיקלל כדבעי את כלל הנסיבות הצריכות לעניין. יחד עם זאת, למערערים שמורה הזכות, אם יחפצו בכך, לפנות למרכז לגביית קנסות, כדי שזה יבחן את האפשרות לפרוס את תשלומי הפיצויים בהתאם ליכולתם הכלכלית, מתוקף סמכותו הקבועה בסעיף 5ב לחוק המרכז לגביית קנסות, אגרות והוצאות, התשנ"ה-1995.

23. נוכח כל האמור לעיל – לא מצאנו כי יש לשנות מגזר דינו של בית המשפט המחוזי הנכבד, ועל כן החלטנו לדחות את הערעור.

24. המערער 2 יתייצב לריצוי עונשו בתאריך 02.09.2018 עד השעה 10:00 בבית המעצר קישון או על פי החלטת שירות בתי הסוהר, כשברשותו תעודת זהות. על המערער 2 לתאם את הכניסה למאסר, כולל האפשרות למיין מוקדם, עם ענף אבחון ומיין של שירות בתי הסוהר, בטלפונים: 08-9787377 או 08-9787336. באותו מועד יתבטל אף עיכוב עונש המאסר שהושת על המערער 2.

ניתן היום, כ"ח באב התשע"ח (09.08.2018).

